

Fonaments d'Història i Teoria de l'Art (20004)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 1r

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores dedicació estudiant: 100

Llengua o llengües de la docència: català

Professorat: Eduard Cairol / Pol Capdevila

1. Presentació de l'assignatura o descriptor

L'assignatura de FONAMENTS D'HISTÒRIA i TEORIA DE L'ART aspira a acomplir el doblet objectiu anunciat al seu títol: proporcionar un seguit de coneixements elementals d'Història i Teoria de l'Art, amb vistes a una formació ulterior en aquestes dues disciplines.

Tot això, a través d'una estratègia molt concreta: d'una banda, partint de la present situació de la creació artística i del seu coneixement històric (caracteritzada com a *crítica* o fins i tot *terminal*), reconstruir les principals ruptures amb la tradició que ens han portat fins a avui, en els territoris de: la relació entre Art i Naturalesa, la problemàtica de la creació artística (amb especial accent en la incidència de la tècnica), i el caràcter de l'experiència o la recepció estètica (amb èmfasi en el fet del consum artístic); i, per altra part, explorar així, de manera temptativa i incidental, la naturalesa i implicacions de la imatge pictòrica, la imatge fotogràfica i la imatge cinematogràfica, respectivament.

Complementàriament, i amb certa autonomia quant al tractament, el curs vol abordar així mateix la mutació en el terreny de les categories estètiques, des de la primàcia de la bellesa a fenòmens tan actuals com el *kitsch* o el camp.

Això, encara, mitjançant una doblet mediació: la trajectòria d'una sèrie molt selecta d'artistes que han escenificat aquestes ruptures, i l'ajuda d'un conjunt encara més reduït de filòsofs i teòrics de l'art que han contribuït amb les seves reflexions a la comprensió de l'abast i la naturalesa d'aquestes ruptures.

Al capdavant, el dispositiu desplegat al llarg del curs fa possible, doncs, la reconstrucció d'una sumària Història de l'Art (si més no del segle XX) i una igualment sucinta Història de les Idees Estètiques, acomplint així, per tant, els objectius marcats en el títol i el descriptor de l'assignatura. A això s'hi afegiria la preparació específica de l'estudiant per a comprendre i gaudir de l'art del segle XX.

El curs, altrament, voldria tenir un caràcter fonamental d'autogestió, estar determinat en la seva concreció última pels interessos i les inquietuds particulars de cada estudiant, que hauria de convertir el mateix gairebé en un instrument a la seva pròpia mesura, en una mena de projecte personal d'investigació de la realitat artística.

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
Instrumentals 1. Comprensió i interpretació crítica de textos de naturalesa fonamentalment conceptual. 2. Elaboració d'arguments amb consistència, amb vistes a la defensa i justificació de posicions pròpies o alienes. Formulació i presentació eloqüent i persuasiva de les pròpies posicions i argumentacions. 3. Capacitat per integrar en les pròpies argumentacions i exposicions materials i ingredients de naturalesa i origen diversos. En definitiva, per explorar i orientar-se en la transversalitat del coneixement. Interpersonals 4. Discussió i confrontació de posicions en un context constructiu i no dogmàtic de recerca d'una veritat provisional. Adquisició, per tant, de l'hàbit de respectar les opinions alienes i divergents amb la pròpia que siguin satisfactòriament justificades. 5. Col·laboració, negociació i establiment de consens amb els companys per tal d'elaborar una argumentació en comú. Sistèmiques 6. Educació d'un distanciament i una reserva crítics enfront dels tòpics o idees rebudes, capaç de reconèixer la seva filiació tradicional i el seu caràcter històric. 7. Desenvolupar el gust i l'interès per captar i desentranyar les pulsacions de l'actualitat i els seus mecanismes últims de funcionament.	1. Determinar i comprendre el teixit argumentatiu de textos sobre qüestions artístiques o estètiques, tot prenent així consciència de la racionalitat específica implicada en el judici i el discurs estètics. 2. Situar històricament, a l'interior d'un curs evolutiu, determinades nocions bàsiques de la reflexió a propòsit de l'art, així com llurs inflexions concretes. D'aquesta manera, prendre consciència de la historicitat de les obres d'art i, en conseqüència, adquirir l'hàbit de valorar-les d'acord amb els seus propis pressupòsits implícits. 3. Contemplar les obres d'art com a dispositius on convergeixen aspiracions i voluntats d'una determinada època. En fi, adquirir l'aptitud de manejar i integrar en la comprensió i anàlisi de les obres d'art testimonis, materials i ingredients de naturalesa i origen diversos, com a elements que contribueixen a definir el seu horitzó de sentit, tot posant la transversalitat al servei del coneixement de les obres d'art. 4. Veure les obres d'art com a centres irradiadors capaços de transcendir la seva determinació històrica. En definitiva, prendre consciència de la intemporalitat de les obres d'art i, en conseqüència, adquirir la capacitat de fer dialogar les obres del passat amb el present. Així, també, a través de la seva confrontació amb la pròpia tradició, incrementar notòriament la capacitat d'entendre i àdhuc d'empatitzar amb la situació artística present, i amb l'art contemporani molt particularment. 5. Adquirir l'hàbit i la competència per argumentar racionalment en matèria de preferències artístiques a fi d'elaborar, organitzar i comunicar les pròpies respostes davant una obra d'art en forma de judicis estètics i, en un grau superior d'articulació, com a crítica artística.

3. Continguts

Bloc de contingut 1: L'ART I LA NATURALESIA (Pintura)

- **Tema 1:** *Les teories mimètiques de l'art.*
- **Tema 2:** *Les teories expressives.*
- **Tema 3:** *La deshumanització de l'art.*

Bloc de contingut 2: LA CREACIÓ ARTÍSTICA (Fotografia)

- **Tema 1:** *Doctrina tradicional de l'art.*
- **Tema 2:** *Les teories del geni.*
- **Tema 3:** *La reproductibilitat tècnica.*

Bloc de contingut 3: L'EXPERIÈNCIA ESTÈTICA (Cinema)

- **Tema 1:** *La norma del gust.*
- **Tema 2:** *El judici estètic.*
- **Tema 3:** *La pèrdua d'aura.*

-Seminaris en grup reduït: LES CATEGORIES ESTÈTIQUES

- **Tema 1:** *Clàssic & Modern*
- **Tema 2:** *Bellesa & Sublim*
- **Tema 3:** *Estètic & Anestètic*
- **Tema 4:** *Kitsch & Camp*

4. Avaluació

- El curs combinarà un TRIPLE sistema d'avaluació:

1) AVALUACIÓ INICIAL: Es demana a l'estudiant que visiti un centre d'art contemporani de la ciutat (FUNDACIÓ SUÑOL, MACBA...) i seleccioni UNA de les obres exposades, pel seu interès o per la perplexitat que suscita en ell. Aquesta obra constituirà el nucli del PROJECTE del curs per a l'estudiant, que haurà de consignar els termes de la seva sorpresa o estupefacció, i si és possible resumir-los en UNA ÚNICA PREGUNTA.

2) AVALUACIÓ CONTINUADA: Es demanarà a l'estudiant que al llarg del curs confeccioni un DICCIONARI DE CATEGORIES ESTÈTIQUES amb les entrades següents: MODERN, SUBLIM, ANESTÈTIC, KITSCH. Aquest DICCIONARI serà elaborat a partir dels SEMINARIS del curs i serà lliurat al docent la setmana després del seminari corresponent per tal que aquest el retorni corregit. Així, només el darrer lliurament inclourà el DICCIONARI en la seva INTEGRITAT. L'estudiant haurà de consagrar-se al

desenvolupament d'aquella categoria estètica que més útil li resulti per comprendre els interrogants plantejats a l'apartat anterior.

3) AVALUACIÓ FINAL: Consistirà en primer lloc a) un exercici de SIMULACIÓ del comissariat d'una exposició d'art. L'estudiant triarà unes 10 OBRES per il·lustrar un determinat procés dels examinats durant el curs. El recorregut, acompanyat necessàriament d'un breu text on sigui presentada la TESI principal de l'exposició i de cartel·les explicatives de cada obra en relació amb el conjunt, girarà a l'entorn de l'obra escollida a l'AVALUACIÓ INICIAL, i estarà al servei de la seva comprensió; b) un TEST amb breus preguntes elaborades a partir de les LECTURES OBLIGATÒRIES del curs (Ortega y Gasset i Walter Benjamin), així com dels CONCEPTES FONAMENTALS abordats a les classes plenàries.

- Tots els exercicis seran INDIVIDUALS, a excepció de la SIMULACIÓ, que s'haurà de realitzar per PETITS GRUPS DE DOS O TRES ESTUDIANTS.

- El valor de cada exercici en relació al resultat final serà: Exercici 2: 30%; Exercici 3.a.: 30%; Exercici 3.b.: 35%; intervenció en Seminaris: 5% restant.

- L'avaluació de la convocatòria extraordinària de SETEMBRE es limitarà a DOS EXERCICIS: el DICCIONARI DE CATEGORIES ESTÈTIQUES i el TEST DE LECTURES OBLIGATÒRIES/CONCEPTES FONAMENTALS (50% i 50% de la nota final).

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

• Lectures obligatòries:

- BENJAMIN, Walter, *L'obra d'art a l'època de la reproductibilitat tècnica*.
- ORTEGA Y GASSET, José, *La deshumanización del arte*.

• Bibliografia general:

- AUMONT, Jacques, *La estética hoy*.
- DANTO, Arthur, *Después del fin del arte*.
- DEBRAY, Régis, *Vida y muerte de la imagen*.
- JIMÉNEZ, José, *Teoría del arte*.
- LIESSMANN, Konrad Paul, *Filosofía del arte moderno*.

• Bibliografia específica sobre la crisi de l'art contemporani:

- BAUDRILLARD, Jean, *El complot del arte*.
- BAUMAN, Zygmunt, *Arte ¿líquido?*
- ESPARZA, José Javier, *Los ocho pecados capitales del arte contemporáneo*.
- MICHAUD, Yves, *El arte en estado gaseoso*.
- UBERQUOI, Marie-Claire, *¿El arte va a la deriva?*

• Bibliografia específica per al Seminari de categories estètiques:

- BODEI, Remo, *La forma de lo bello*.
- CALINESCU, Matei, *Las cinco caras de la Modernidad*.
- KULKA, Tomas, *El Kitsch*.

• Obres de referència:

- GOMBRICH, *La Història de l'Art segons E. Gombrich*.

5.2. Bibliografia complementària

- ARGULLOL, Rafael, *Tres miradas sobre el arte*.
- BOZAL, Valeriano (ed.), *Historia de las ideas estéticas y las teorías artísticas contemporáneas*, 2 v.

- TATARKIEWICZ, Wladislaw, *Historia de seis ideas. Arte, belleza, forma, creatividad, mimesis, experiencia estética.*
- VALVERDE, José María, *Pequeña historia y antología de la Estética.*

6. Programació d'activitats

Classe plenària/seminari, continguts, activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula, dates lliuraments
Sessió 1 : PLENÀRIA: Presentació. La Mort de l'art?	
Sessió 2: PLENÀRIA: Les teories mimètiques.	
Sessió 3: SEMINARI I - 1: Clàssic & Modern	
Sessió 4: PLENÀRIA: Les teories expressives.	
Sessió 5: SEMINARI I - 2: Clàssic & Modern	
Sessió 6: PLENÀRIA: La Deshumanització de l'art.	Presentació AVALUACIÓ INICIAL
Sessió 7: SEMINARI II - 1: Bellesa & Sublim	Lliurament DICCIONARI I(1)
Sessió 8: PLENÀRIA: Doctrina tradicional de l'art.	
Sessió 9: SEMINARI II - 2: Bellesa & Sublim	Lliurament DICCIONARI I(2)
Sessió 10: PLENÀRIA: Les teories del geni.	
Sessió 11: SEMINARI III - 1: Estètic & Anestètic	Lliurament DICCIONARI II (1)
Sessió 12: PLENÀRIA: Lectura/es d'Ortega y Gasset.	
Sessió 13: PLENÀRIA: La reproducció tècnica.	
Sessió 14: SEMINARI III - 2: Estètic & Anestètic	Lliurament DICCIONARI II (2)
Sessió 15: PLENÀRIA: La norma del gust.	
Sessió 16: SEMINARI IV - 1: Kitsch & Camp	Lliurament DICCIONARI III (1)
Sessió 17: PLENÀRIA: El judici estètic.	
Sessió 18: SEMINARI IV - 2: Kitsch & Camp	Lliurament DICCIONARI III (2)
Sessió 19: PLENÀRIA: La pèrdua de l'aura.	
Sessió 20: PLENÀRIA: Conclusió: Art transestètic?	
Sessió 21: EXTRAORDINÀRIA: Lectura/es de Benjamin.	

	Dimarts	Aula	Dijous	Aula
SETMANA 1			PLENÀRIA	
SETMANA 2	PLENÀRIA		101	
SETMANA 3	PLENÀRIA		102	
SETMANA 4	PLENÀRIA		101	
SETMANA 5	PLENÀRIA		102	
SETMANA 6	PLENÀRIA		101	
SETMANA 7			PLENÀRIA	
SETMANA 8	PLENÀRIA		102	
SETMANA 9	PLENÀRIA		101	
SETMANA 10	PLENÀRIA		102	
SETMANA 11	PLENÀRIA		PLENÀRIA	